

Pensiile private în România. Management – marketing – efecte și așteptări

Elena ENACHE

Universitatea „Constantin Brâncoveanu”, Pitești
elena.enache@univcb.ro

Sorin ENACHE

Universitatea „Constantin Brâncoveanu”, Pitești
enache_sorin_2005@yahoo.com

Rezumat. După aderarea la Uniunea Europeană, România își reformează politicile și regulile de funcționare în încercarea a de fi mai flexibile, de a avea un buget mai consistent și mai bine dimensionat, de a răspunde mai bine nevoilor populației.

O direcție de acțiune se referă la împărțirea responsabilităților sociale cu sectorul privat, ca administrator de fonduri de pensii.

Lucrarea își propune o radiografiere a modului de derulare pornind de la acțiunea de adeziune la un fond de pensii, al cărei moment de vârf a fost înregistrat în perioada septembrie – decembrie 2007 și evoluția până în prezent a acestui demers.

Cuvinte-cheie: pensie; fond de pensii; politici guvernamentale și reglementări; administrarea fondurilor; marketing.

Coduri JEL: G23, G24, G38, M31, P44.

Coduri REL: 13C, 13J.

Statul român nu are momentan capacitatea de a suporta presiunea plății unor pensii decente. Diminuarea numărului de participanți la bugetul asigurărilor sociale a sporit interesul acestuia pentru împărțirea parțială a responsabilităților cu sectorul privat, ca administrator de fonduri de pensii. Astfel, începând din anul 2007, a demarat o activitate nouă ale cărei rezultate încep să se vadă.

Managementul problematicii fondurilor de pensii administrate privat

România a lucrat mai bine de un deceniu la elaborarea legii privind pensiile administrate privat. Dificultatea apariției acestui document și, implicit, a punerii în funcțiune a sistemului s-a datorat unei opoziții susținute și concertate a mai multor actori:

- *viitorii beneficiari*, cetățenii României, care fie nu au avut pregătirea necesară să înțeleagă ce li se pregătea, fie își pierduseră încrederea în orice variantă de acumulare de bani datorită unor falimente răsunătoare ale fondurilor de investiții (FNI sau Caritas);
- *sindicatelor*, considerând că statul are obligații asupra angajaților pe care nu mai dorește să și le asume;
- *politicienii*, care până în anul 2007 nu au resimțit efectul devastator al lipsei de bani în bugetul public de pensii și nici nu au fost prea sensibili până acum în fața unor pensii ridicole din care trăiesc mulți dintre cetățeni;
- *FMI și Banca Mondială*, care au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a menține rolul de actor principal, dominant al statului.

Suportul legislativ

În anul 2004 a fost adoptată Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat. Ulterior a apărut Legea nr. 313/2005 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2005 privind înființarea, organizarea și funcționarea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private (în continuare numită CSSPP). A urmat Legea nr. 698/2005 privind pensiile facultative. (www.csspp.ro/legislație).

În anul 2008 a fost emisă Legea nr. 201 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 112/2007 privind modificarea și completarea Legilor nr. 411/2004 și nr. 204/2006.

Legile vor mai fi cu siguranță modificate și completate deoarece se așteaptă rezolvarea promisei reformări a sistemului românesc de pensii.

Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private

CSSPP este organismul desemnat de Parlamentul României, sub al cărui control se află, ca fiind autoritatea administrativă autonomă de reglementare și

supraveghere prudentială a sistemului de pensii private. Misiunea acesteia este îndeplinită pe trei direcții: reglementare, supraveghere continuă și impunerea unor rezerve financiare (provizioane) care acoperă lipsa temporară a rentabilității unui fond (www.pensieprivata.info).

Un consiliu de cinci membri, numiți de parlament, precum și o conducere executivă asigură îndeplinirea activităților de:

- reglementare, coordonare, supraveghere și control al activității sistemului de pensii private;
- protejare a intereselor participanților și ale beneficiarilor, prin asigurarea unei funcționări eficiente a sistemului de pensii private și informare asupra acestuia.

Fondurile

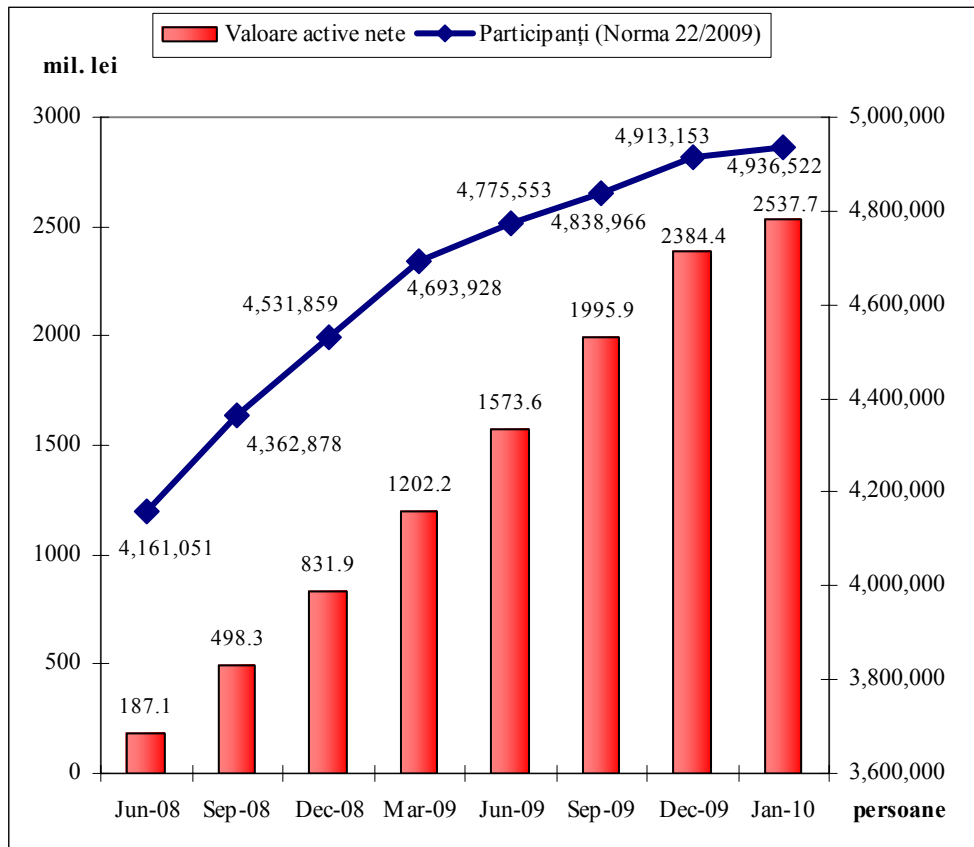
CSSPP a autorizat în anul 2007 funcționarea unui număr de 18 fonduri care îndeplineau condițiile necesare pentru pilonul II. Acestea au fost, în ordinea de pe site-ul CSSPP, care corespunde ordinii în care au fost autorizate, următoarele:

1. ING Fond de Pensii;
2. Allianz – Țiriac Pensii Private;
3. Aviva Pensii;
4. Omniasig Pensii;
5. Interamerican;
6. AIG Fond de Pensii;
7. BTAegon Fond de Pensii;
8. Generali Fond de Pensii;
9. Prima Pensie Fond de Pensii;
10. BRD Fond de Pensii;
11. OTP Fond de Pensii;
12. BCR Fond de Pensii;
13. AG2R Fond de Pensii;
14. Bancpost Fond de Pensii;
15. Marfin Fond de Pensii;
16. MKB Romexterra Fond de Pensii;
17. KD Fond de Pensii;
18. Zepter Fond de Pensii.

Facem mențiunea că doar BTAegon Fond de Pensii are sediul în țară, la Cluj-Napoca, toate celelalte au sediul în București.

Evoluția acestor fonduri a fost diferită, unele chiar nu au rezistat în varianta inițială, deoarece nu au găsit audiența necesară și au fuzionat cu altele

mai puternice, de aceea în prezent mai sunt doar douăsprezece, a căror situație se prezintă astfel:

Sursa: www.csspp.ro.

Figura 1. Evoluțiile numărului de participanți și activelor nete în sistemul fondurilor de pensii administrate privat

Tabelul 1

**Principali indicatori ai fondurilor de pensii administrate privat (Pilonul II)
la data de 31 ianuarie 2010**

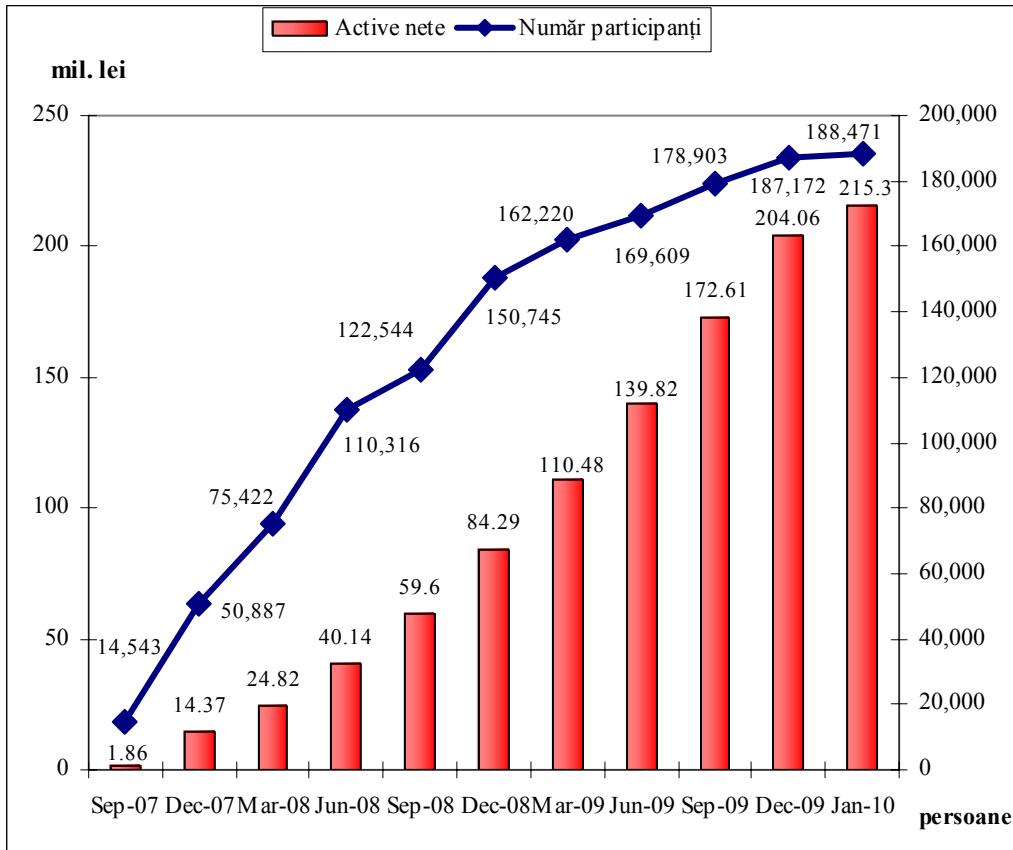
Nr. crt.	Fond	Valoare activ total	Valoare activ net	Valoare unitară activ net	Număr participanți (conform Normei nr. 22/2009)
1.	EUREKO	134.945.176,50	134.861.071,13	12,377588	336.711
2.	PENSIA VIVA	166.409.955,38	166.330.190,06	11,950199	359.671
3.	BCR	110.424.320,81	110.343.067,38	12,451062	256.917
4.	KD	3.356.891,79	3.355.374,97	11,423087	8.408
5.	AZT VIITORUL TĂU	588.017.796,90	587.694.418,98	12,537271	1.257.083
6.	ING	1.002.358.729,27	1.001.875.936,78	13,447733	1.629.133
7.	ARIPI	206.425.698,55	206.285.029,76	12,808742	469.241
8.	VITAL	68.280.204,82	68.248.897,25	12,515646	153.947
9.	PRIMA PENSIE	6.870.250,72	6.831.413,29	11,445637	22.327
10.	OTP	9.539.973,10	9.493.635,25	11,316434	22.741
11.	BRD	62.250.003,29	62.194.519,16	11,829521	116.088
12.	AIG	180.261.275,28	180.162.820,44	12,786271	304.255
	TOTAL	2.539.140.275	2.537.676.374		4.936.522

Sursa: www.csspp.ro.

De asemenea, au fost autorizate inițial un număr de 6 fonduri pentru pilonul III, respectiv:

1. AZT Moderato;
2. AZT Vivace;
3. Pensia Mea;
4. ING Clasic;
5. ING Optim;
6. BCR Prudent.

Astăzi numărul lor este mai mult decât dublu, iar situația se prezintă astfel:

Sursa: www.csspp.ro.

Figura 2. Evoluțiile numărului de participanți și activelor nete în sistemul fondurilor de pensii facultative

Tabelul 2

**Valoarea activelor și numărul de participanți în sistemul Pilonului III
la data de 31 ianuarie 2010**

Nr. crt.	Fond	Valoare activ total	Valoare activ net	Valoare unitară activ net	Număr participanți (conform Normei nr. 22/2009)
1.	ING CLASIC	32.009.077,29	31.961.012,94	13,252243	22.741
2.	AZT MODERATO	32.888.621,28	32.830.553,84	11,749298	26.693
3.	PENSIA MEA	12.838.822,22	12.809.513,54	11,360310	9.574
4.	BCR PRUDENT	44.638.587,22	44.559.617,05	11,611606	48.509
5.	AZT VIVACE	17.238.598,18	17.198.593,17	11,637014	17.582
6.	ING OPTIM	60.942.180,16	60.861.103,10	13,531133	48.057
7.	OTP STRATEG	247.743,72	246.983,72	9,024501	315
8.	RAIFFEISEN ACUMULARE	11.015.782,73	10.989.747,63	12,331373	6.718
9.	CONCORDIA MODERAT	257.537,68	257.243,09	12,599155	260
10.	EUREKO CONFORT	544.679,00	544.657,95	8,095914	2.347
11.	STABIL	382.794,15	382.179,31	10,732078	1.755
12.	BRD MEDIO	1.215.095,83	1.213.089,44	10,406991	1.409
13.	BRD PRIMO	1.443.922,52	1.441.880,20	10,431013	2.511
	TOTAL	215.663.442	215.296.175		188.471

Sursa: www.csspp.ro.

În slujba cui lucrează toți aceștia?

Optimiștii au estimat la demararea acțiunii de aderare la un fond, conform surselor statistice, că numărul clienților potențiali va fi de 3,5 – 3,6 milioane persoane, respectiv 80% dintre salariații care contribuiau în anul 2007 la sistemul public de pensii și care aveau vârsta până la 45 de ani. Conform datelor din Figura 1 observăm că s-a ajuns la un număr de 5 milioane de persoane.

Facem următoarele precizări: persoanele cu vârste cuprinse între 18 și 35 de ani au fost obligate prin lege să adere la un fond de pensii administrat privat. Dacă nu au făcut acest lucru până la 16 ianuarie 2008, în mod automat și aleatoriu, au fost distribuite către un fond. Cât privește persoanele cu vârste cuprinse între 35 și 45 de ani, acestea nu au fost obligate să adere, opțiunea lor fiind facultativă. Riscul la care s-au expus prin neaderare este ca pensia pe care o vor avea să fie mult mai mică decât a celorlalți.

Marketingul fondurilor private de pensii

Și marketingul acestei activități s-a desfășurat tot în conformitate cu normele CSSPP, de către agenți de marketing autorizați. Agenții au fost și sunt persoane fizice sau juridice, care primesc avizul din partea CSSPP. Persoanele fizice pot fi: agenți de marketing; agenți de asigurare; asistenți de brokeraj; subagenți, care pot desfășura activități de marketing numai pentru un singur

administrator sau pentru un singur agent de marketing persoană juridică. Condițiile obligatorii de îndeplinit pentru persoanele fizice au fost următoarele:

- un contract valabil încheiat cu un administrator sau, după caz, cu un agent de marketing persoană juridică;
- autorizație sau aviz CSSPP;
- înscrierea în Registrul agenților de marketing și plata taxei de avizare;
- deținerea unui certificat de absolvire a cursului de agent de marketing pentru fonduri de pensii administrate privat. Nu există interdicția de a exercita o altă profesie de către agentul de marketing persoană fizică.

Persoanele juridice pot fi: societăți comerciale constituite și autorizate de CSSPP având ca obiect de activitate numai marketingul fondului de pensii administrat privat; societăți comerciale constituite și autorizate conform legilor speciale ale Băncii Naționale a României, de Comisia de Supraveghere a Asigurărilor sau de Comisia Națională a Valorilor Imobiliare. Mai simplu, acestea sunt brokerii de asigurare, brokerii de pensii, bănci, societăți de brokeraj de pe bursă etc. Acestea trebuie să aibă:

- un capital social de minimum 25.000 lei;
- o denumire care să nu inducă în eroare publicul și să includă obligatoriu mențiunea „agent de marketing pentru fonduri de pensii administrate privat”;
- să nu fie persoană afiliată unui administrator;
- să aibă ca obiect de activitate numai marketingul fondului de pensii administrat privat.

S-a creat practic o armată, care are în momentul demarării acțiunii de aderare număra circa 100.000 de agenți de marketing, din care 35.000 erau ai companiei ING. Toți au fost practic într-un război cu durata de patru luni, după trecerea cărora am aflat cine au fost câștigătorii. Șanse reale au avut 4–5 dintre cele 18 fonduri enumerate anterior, care au adunat un număr considerabil și rezonabil de adeziuni. Numărul agenților activi a scăzut apoi pentru că piața caldă pe care au exploatat-o, aproape s-a epuizat.

Celelalte instrumente și metode de marketing utilizare de către administratorii fondurilor pentru crearea unei nevoi de care clienții nu erau conștienți au fost:

- publicitate agresivă (televiziune, radio, presa scrisă, outdoor, prospecte, afișe, pliante);
- sisteme de relații ale managerilor din firmele de asigurări;
- un site propriu pentru fiecare fond, pe care sunt postate informațiile necesare;

- preluarea de informații de către alte site-uri de profil, ca de exemplu www.pensii-private.ro sau www.epensie.ro care completează rețeaua informațională în domeniu.

Cea mai vizibilă dintre toate formele a fost cea a reclamelor la televiziune. Și, bineînțeles, cea mai scumpă, deoarece tot spectacolul a costat circa 18 milioane euro.

În iulie 2007, conform Alfa Cont Mediatrack (www.alfacont.ro) se știa că ING a investit 7,9 milioane euro, Allianz – Țiriac 3,8 milioane euro, BCR 3,6 milioane euro, Aviva 3,2 milioane euro ș.a.m.d.

Și de pe poziția marketingului putem evidenția apariția unor acțiuni interpretabile, neloiale ale unor fonduri:

- despre agenții ING s-a afirmat că au avut o anumită insistență, uneori agresivitate, manifestată printr-un comportament foarte insistent asupra potențialului client. Compania informa că beneficiază în întreaga lume de 75 milioane de clienți, dar era evident că majoritatea erau pentru asigurări de viață, nu pentru pensii private;
- s-a remarcat de către specialiști că unele fonduri se distingeau prin caracterul manipulator al reclamelor. De exemplu, Aviva oferea printr-o persoană publică (vedetă de televiziune) asigurări ferme pentru trei aspecte: valoare, siguranță și creștere, de fapt niciuna nefiind sigure. Mai mult, era vorba și de o minciună strecurată în legătură cu cei 300 de ani de experiență. Este adevărat că rădăcinile grupului de află în 1696, când s-a creat prima societate de asigurări din lume (Hand in Hand), dar nicidecum de pensii, unde experiența datează abia din 1998.
- alt exemplu este Generali, al cărui mesaj afectiv-emoțional era evident pentru un specialist în marketing. Sloganul „Viitorul tău sub aripile leului!”, ce propunea siguranță, aparținea de fapt singurului fond din categoria celor cu risc ridicat. Remarcăm, în plus, amestecul între pensii și asigurări.

Efecte – Așteptări

Primul efect imediat a fost punerea în mișcare a unor mase importante de oameni cu două scopuri diferite: unii vindeau, alții cumpărau. Cumpărarea se făcea în proporție mare în cunoștință de cauză, pentru că fiind vorba de pensie, de bani, oamenii manifestau o sensibilitate aparte. Sperau că fiind informați, nu vor fi păcăliți sau manipulați.

Raportul din 15 octombrie dat publicității arăta că la o lună de la declanșarea propriu-zisă a acțiunii erau 1,16 milioane de adeziuni. Era un rezultat bun, circa 30% din totalul celor circa 4 milioane. Repartizarea lor era următoarea:

- 501000 – 40,4% ING
- 242000 – 20,5% Allianz – Țiriac
- 100000 – 10% Aviva
- 100000 – 10% Generali.

Celelalte fonduri erau încă foarte departe de rezultatele așteptate (Enache, E., Enache, S., 2008, p. 30). Astfel, AIG, Interamerican, BRD, BTAegon, BCR au înregistrat procente cuprinse între 1-7% și au fost și destule fonduri cu procente ne semnificative, sub 1%.

Numărul total al semnatarilor validați în prima lună arăta că circa 52% erau femei, reconfirmând grija acestora pentru familie, gospodărie, viitor.

Cursa celei de-a doua luni, noiembrie, a fost și mai aprigă. La începutul lunii noiembrie numărul de adeziuni crescuse cu alte 640.000, înregistrându-se un total de 1,8 milioane adeziuni.

S-au semnalat și efecte colaterale importante datorate informării:

- primele care au reacționat au fost persoanele de peste 45 de ani care au încheiat pensii facultative, iar 60% dintre ele au optat pentru Allianz – Țiriac. De altfel, în zona pensiilor facultative au fost inițial numai șase fonduri, așa cum am arătat anterior;
- în paralel a crescut numărul polițelor de asigurare de viață, dovadă că agenții au prezentat beneficiile extinse ale protecției personale (pensii și asigurări);
- s-au așteptat unele creșteri ale numărului de cărți de muncă, deci o diminuare a fenomenului muncii la negru, salariații, prin adeziunea lor, obligând astfel angajatorii să intre în legalitate;
- conform unui studiu apărut la data respectivă (www.capital.ro/finante.html), mulți așteptau informațiile lămuritoare de la angajator (manager). Din aceasta, mulți manageri au înțeles mai pe față, mai pe ascuns că pot câștiga bani și au devenit agenți, fie au primit parte din banii agenților cu care au colaborat. Potrivit legii, nu era permisă oferirea de beneficii colaterale participanților.

Alte efecte principale pe care le identificăm pot fi:

- eliminarea presiunii asupra bugetului asigurărilor sociale de stat;
- stimularea creșterii economice prin investirea sumelor acumulate la fondurile de pensii;
- dezvoltarea pieței de capital;
- crearea de locuri de muncă, deci reducerea șomajului;
- constituirea de joint-ventures între fonduri.

S-au înregistrat și nereguli.

- Circa 2% din numărul de adeziuni au fost duble și a fost nevoie să se ia o decizie de intervenție corectă.

- CSSPP a anunțat și retragerea avizului unui număr de agenți de marketing ai unui fond, ca sancțiune pentru încălcarea dispozițiilor legale. Avizele au fost retrase la cererea fondului însuși, respectiv ING, pentru fraude diverse: falsificarea actelor de aderare, presiunea făcută asupra clienților unei părți din comisioane sau permisiunea semnării actelor de aderare de către participanți în prezența unei terțe persoane, neautorizată în acest sens.

Nu s-a știut de la bun început care putea fi nivelul de randament pe care îl va impune CSSPP administratorilor. În realitate nu putem ști nici ce sume se vor întoarce la viitorii pensionari, prin intrarea lor în plată. Momentan există câțiva indicatori pe care îi avem la dispoziție pentru documentare:

- *Gradul de risc* – mediu pentru toate fondurile, ridicat pentru Generali;
- *Plasamente risc scăzut (plafon maxim)* între 85 – 90%:
 - *titluri de stat în România, Uniunea Europeană* între 55 – 67,5%;
 - *titluri de stat în SUA, Japonia, Canada* între 1 – 11%;
 - *obligațiuni private străine* între 1,5 – 5%;
- *Plasamente risc ridicat* între 25 – 45%;
- *Acțiuni listate (plafon maxim)* între 25,5 – 50%;
- *Comision pentru administrare din contribuție (inițial)* – 2,5%;
- *Comision pentru administrare permanent din active* – 0,05%.

Fiecare persoană va vedea într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat cât a contat, cât a însemnat alegerea din prezent. Cert este că oamenii au urmărit acele fonduri cu brand și cu experiență în țările lor de origine sau pe terțe piețe.

Performanțele fondurilor au fost posibil de văzut deja din anul 2008, când randamentele au fost pozitive, cu excepția fondurilor Bancpost și Prima pensie, care au înregistrat evoluții ușor negative, inducând un fior rece de îngrijorare, fiecare persoană sperând, evident, cel puțin un randament care să acopere pierderile din inflație și comisioanele percepute de către administratori.

Anul 2009 a „beneficiat” de efectele crizei economico-financiare: scăderea efectivului de salariați, creșterea numărului de șomeri înregistrați, scăderea câștigului salarial mediu brut, scăderea produsului intern brut estimat pentru perioada ianuarie-octombrie 2009. Toate acestea au influențat, cum era de așteptat, și evoluția fondurilor ce administrează pensiile private, dar nu în proporția din celelalte state cu sisteme de pensii private mai dezvoltate (în România fondurile de pensii s-au aflat în primele luni de funcționare). De altfel, sistemul de pensii private din România pune accent pe siguranța participanților, iar cele mai importante elemente de siguranță ale sale derivă din protecția pe care legislația o oferă participantului. Prin modul de organizare a sistemului, prin separarea activelor fondurilor de pensii de cele ale administratorilor, contribuțiile participanților sunt puse la adăpost de dificultățile prin care pot

trece, la un moment dat, administratorii fondurilor de pensii private sau acționarii acestora.

Astăzi se poate constata o redresare a investițiilor și a câștigurilor, evoluția fondurilor putând fi analizată în orice moment pe sit-ul CSSPP (www.csspp.ro).

Iată câteva considerații cu caracter general asupra evoluției sistemului de pensii private din România în anul 2009, așa cum au fost date publicității (www.csspp.ro). Concluzia generală constatăată este aceea că piața pensiilor private, aflată în etapa de acumulare, a înregistrat o evoluție pozitivă, chiar și în condițiile neprielnice menționate mai sus și ale menținerii contribuției tot la 2%.

Astfel, principalii indicatori din sistemul pensiilor private, respectiv numărul de participanți și activele nete ale fondurilor de pensii, s-au menținut pe un trend ascendent, înregistrând creșteri lunare continue pe parcursul anului 2009, diferențiindu-se însă în partea a doua a anului, când acestea au fost semnificativ mai mici față de prima parte a anului.

Conform datelor raportate la CSSPP, la sfârșitul anului 2009, numărul de participanți la fondurile de pensii private a fost de 4,75 milioane persoane, în creștere cu 13% față de decembrie 2008; valoarea activelor nete ale fondurilor de pensii private a fost de 2.588,43 milioane lei (612,18 milioane euro - curs de schimb BNR la 31.12.2009: 4,2282), înregistrându-se o creștere de 3 ori față de începutul anului 2009.

La fondurile de pensii administrate privat, respectiv în pilonul II, la sfârșitul anului 2009, numărul de participanți era de 4.565.116 persoane, în creștere cu 13% față de decembrie 2008 și cu 43% față de prima lună de colectare, respectiv mai 2008; valoarea activelor nete ale fondurilor de pensii administrate privat era de 2.384.39 milioane lei (564 milioane euro), înregistrându-se o creștere de 3 ori față de începutul anului 2009.

La fondurile de pensii facultative, respectiv pilonul III, la sfârșitul anului 2009, numărul participanților a fost de 187.172 persoane, cu 24% mai mult față de decembrie 2008; valoarea activelor nete a ajuns la 204,04 milioane lei (48 milioane euro), în creștere de 2,4 ori față de începutul anului 2009 (Institutul Național de Statistică, 2009; Comisia Națională de Prognoză, 2009).

Dacă ne referim la structura portofoliilor, la sfârșitul anului 2009 constatăm:

În cazul fondurilor de pensii obligatorii administrate privat situația se prezenta astfel:

- titluri de stat: 64,70% din total active;
- obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale: 3,82%, din total active;
- obligațiuni municipale: 1,28% din total active;

- obligațiuni corporative: 13,23% din total active;
- depozite bancare: 4,90% din total active;
- acțiuni: 9,34% din total active;
- titluri de participare: 0,91% din total active;
- instrumentele de acoperire a riscului au reprezentat -0,02% din total active;
- sume în curs de decontare pentru achiziționare/vânzare active și/sau disponibilități în cont curent: 1,81%.

În cazul fondurilor de pensii facultative, structura portofoliilor fondurilor de pensii a fost următoarea:

- titluri de stat: 68,91% din total active;
- obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale: 1,5% din active;
- obligațiuni municipale: 3,43% din total active;
- obligațiuni corporative: 6,89% din total active;
- depozite bancare: 6,09% din total active;
- acțiuni: 12,61% din total active;
- titluri de participare OPCVM: 0,54% din total active;
- sume în curs de decontare pentru achiziționare/vânzare active și/sau disponibilități în cont curent: 0,04%.

Având în vedere rolul și atribuțiile sale de reglementare, supraveghere și control al activității sistemului de pensii private din România, în această perioadă de turbulențe pe piețele financiare, pentru protejarea activelor participanților la fondurile de pensii, Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private a luat unele măsuri în domeniul reglementării, respectiv au fost elaborate, aprobate și, ulterior, publicate în Monitorul Oficial acte normative privind unele reglementări specifice.

Concluzii

Din mentalitatea românilor va trebui eliminată ideea că pensiile private distrug sistemul de pensii de stat. Pensiile private funcționează complementar cu pensia de stat, diversificând sursele de venit la vârsta pensionării, asigurând cumulat un trai decent.

Evoluția fondurilor de pensii cu administrare privată reprezintă un subiect asupra cărora vor fi îndreptate multe priviri vigilente, începând cu cea a statului și încheind cu a fiecărui cetățean în parte, care speră ca peste ani să trăiască mai bine decât o face el însuși sau pensionarii de astăzi. Nu doar speranța unui trai mai bun sporește atenția, ci și o serie de experiențe păgubitoare pe care le-au trăit numeroși români, care nu au avut abilitățile necesare să-și multiplice rezervele financiare și nici nu au fost protejați în vreun fel de către stat, care se face vinovat de aceasta, mai ales că avea la îndemână instrumentele necesare.

Nevoia unui sistem de pensii coerent, ancorat în realitățile Uniunii Europene, comparat cu ale țărilor dezvoltate, a fost recent dezbătut cu oficialii Fondului Monetar Internațional, rezultatul fiind recomandările din Raportul „Romania-Financial Sector Stability Assessment” (www.amosnews.ro). Acestea sunt următoarele:

1) *Nivelul contribuțiilor* virate către fondurile de pensii private obligatorii trebuie să crească pe viitor în conformitate cu calendarul inițial de contribuții; Conform acestuia, contribuția pentru anul 2010 ar fi trebuit să fie de 3%, dar este de doar 2,5% și de aceea, recomandarea FMI este să ne respectăm angajamentul de a ajunge la 6% în anul 2016.

2) *Garantarea inflației* pentru fondurile de pensii private obligatorii trebuie respinsă, întrucât în prezent piața financiară din România nu oferă instrumente care să garanteze acoperirea riscului de inflație. Este vorba despre propunerea legislativă de impunere a unui randament cel puțin egal cu rata inflației, care în opinia oficialilor străini ea trebuie abandonată, pentru că va genera pierderi fondurilor de pensii.

3) *Încurajarea dezvoltării unor strategii investiționale pe termen lung* pentru fondurile de pensii private, prin:

- întocmirea unei legislații secundare a CSSPP care trebuie să prevadă ca garanția contribuțiilor nete să fie acordată participanților doar în faza de plată a pensiilor, nu și la transferul între două fonduri de pensii private obligatorii;
- adoptarea cât mai rapidă a Normei CSSPP pentru detalierea mecanismului de rentabilitate minimă garantată pentru fondurile de pensii private obligatorii;
- transferarea costurilor directe de administrare din sarcina administratorilor în sarcina fondurilor de pensii private obligatorii.

4) *Revizuirea nivelului comisioanelor de administrare* percepute de către societățile de administrare a fondurilor de pensii private din România, deoarece acestea sunt cele mai mici din Europa Centrală și de Est și vor afecta administratorii mici.

5) *Autoritățile trebuie să armonizeze tratamentul fiscal al cheltuielilor de marketing* realizate de administratorii de fonduri de pensii cu practica Uniunii Europene în domeniu; reglementarea Ministerului Finanțelor Publice, prin care administratorii trebuiau să recunoască imediat cheltuielile de marketing ocazionate de campania inițială de aderare, a determinat înregistrarea de pierderi importante de către aceștia și prelungirea termenului de recuperare a investiției cu un an.

6) Adoptarea unui act normativ care să stabilească modalitatea de plată a pensiilor private, cu *accentul pus pe anuități (pensii viagere)*, asigurându-se protecție împotriva riscului de longevitate.

7) Introducerea *modelului multifond* și permisiunea externalizării activităților de investire a activelor fondurilor de pensii private; intitulat *lifecycle* sau *lifestyle funds*, acest model are unele particularități, ca de exemplu: o companie poate administra nu unul ci trei fonduri de pensii cu profil de risc și strategii de investiții diferite, în funcție de vârsta participanților la sistem (tinerii vor fi alocați la fondul dinamic, cu risc investițional ridicat și investiții preponderent în acțiuni, cei de vârstă medie vor fi repartizați la fondul moderat, cu profil de risc mediu și investiții echilibrate, iar cei apropiați de vârsta pensionării vor fi repartizați la fondul conservator).

8) Legislația trebuie să prevadă mai *clar metode pentru evitarea conflictelor de interese* în cazul în care administratorii fondurilor de pensii tranzacționează cu entități din cadrul grupului financiar din care provin.

9) Îmbunătățirea *regulilor de evaluare a activelor* fondurilor de pensii private de către CSSPP, mai ales pentru instrumentele cu venit fix pentru care nu există o piață lichidă și activă de tranzacționare.

Bibliografie

- Enache, E., Enache, S., „Pensiile private în România”, *Revista Tribuna Economică nr. 3/ 2008*
Comisia Națională de Prognoză, *Prognoza de toamnă, 2009*
Institutul Național de Statistică, *Buletin lunar nr. 10 și nr. 11/2009*
Colecția Capital 2006-2010
Colecția Finanțe-Bănci-Asigurări, 2006-2010
Colecția Raporturi de muncă, 2007-2010
Colecția Săptămâna Financiară, 2006-2010
Colecția Tribuna Economică, 2007-2010
www.amosnews.ro
www.bursaasigurarilor.ro
www.csspp.ro
www.epensie.ro
www.pensii-private.ro
www.pensieprivata.info
www.capital.ro/finante.html